

Mladi, vera in razločevanje poklicanosti

Pogovor s Simonom Potnikom o sinodi, o mladih in o pripravi posinodalnega dokumenta o mladih

Simon Potnik je župnik pastoralne zveze župnij Slovenj Gradec, ki povezuje štiri župnije: Pameče, Sele, Slovenj Gradec in Stari trg. V ekipi pastoralne zveze so trije duhovniki, način pastoralne pa temelji na sodelovanju ekipe laikov in omenjenih duhovnikov, znotraj katere mnoge naloge in zadolžitve z določenim mandatnim obdobjem krožijo med člani, ki se tako opolnomočijo za vodstvene funkcije, hkrati pa s stalno formacijo tudi osebno rastejo, da se veselo oznanilo učinkovito oznanja. V pastoralni zvezi in širši okolici se že lepo kaže rodovitnost takšnega truda, zato nam je bilo dragoceno povprašati, kakšno mesto imajo pri njihovem delu mladi.

Na kaj si najprej pomislil, ko si slišal novico, da Cerkev pripravlja sinodo mladih? Kaj nam bo povedal posinodalni dokument, ki se pripravlja v zvezi s sinodo?

Rad imam papeža, ga spoštujem, mu na terenu ‚krijem hrbet‘. In prva stvar ob novici o sinodi je bila osredotočenost, pozornost, ki jo papež posveča področju mladih, in misel, da želi, da se celotna Cerkev ozre nanje. Papežu tudi popolnoma zaupam, kar se mi zdi prednost v mojem presojanju njegovih odločitev. Vidim, da gre vedno v resnico in se ne utruji.

Imam delno izkušnjo sinode o družini in menim, da smo se v Cerkvi na Slovenskem zadeve nerodno lotili, četudi so nekateri garali zanjo, in ne glede na dober posinodalni dokument le-ta še ni zaživel v praksi. Tudi po tej sinodi dokument gotovo ne bo slab, a na te dokumente same na sebi ne stavim

preveč, saj jih nekdo lahko upošteva ali pa ne.

Na misel mi prihaja druga skrb: iz slovenske sinode, ki sem se je udeležil kot mlad kaplan, se spominjam občutka, da nam pravzaprav ni bilo toliko do mladih, ampak da je šlo bolj za to, da smo odrasli želeli obvladati situacijo mladih v Cerkvi in imeti vse niti v svojih rokah, kar pa pri mladih ni mogoče. Strinjam se s papežem, ko govori o mladi Cerkvi – in to ne pomeni, da je Cerkev pubertetniška, ampak govori o živi Cerkvi, torej to ni vprašanje starosti, let.

Cerkev na Slovenskem je glavnino pastoralne gradila na osnovnošolskih otrocih, kar je bilo v določenem obdobju verjetno dobro, zdaj pa je popolnoma nesmiselno. Občutek imam, da hočemo sedaj to težišče preusmerjati na mlade, kar pa se mi zdi spet napačno. Mladi res morajo biti prioriteta, a komu? Nam

odraslim, zato se obnašajmo kot odrasli! Če bo dokument poudaril, kdo je odgovoren za mlade, in tudi, kdo nosi posledice napačnih odločitev ali neodločitev, potem ga lahko jemljemo zares. Če bomo mladim pomagali, da se bodo tam, kjer so, srečali z Jezusom, potem bo sinoda naredila svoje. Če bomo odrasli sposobni ne samo reči, da smo pozabili na mlade, ampak se bomo tega tudi zavedali, potem smo lahko na dobri poti.

O sadovih, ki jih je ali pa jih ni prinesla sinoda Cerkev na Slovenskem in leta po njej, bi lahko dolgo razpravljala. Kaj lahko po vseh teh letih naredimo drugače?

Pri sinodi Cerkev na Slovenskem (plenarnem zboru) smo v dokumentu Izberi življenje zamenjali pot z vrhuncem. Npr. evharistija je vrhunec, do katerega pripeljemo mladega, a z njim naj bi se srečevali na poti, kot je to delal Jezus. Mi pa jih nekako prisilimo v obhajanje svete maše, ne da bi mladi razumeli njeno govorico. Če ima mladostnik možnost odraščati v okolju, kjer ima zgled odraslega ali sovrstnika, ki resnično moli, pride tudi do Najsvejšega, ne more pa pri tem začeti. V Sloveniji imamo jasen cilj – evharistijo, nimamo pa poti do nje. Tudi proces, ki ga mladi dajo skozi v letih osnovnošolskega verouka, je skoraj izključno izobraževalni, Kristus pa ni informacija, ampak mora postati osebna izkušnja. Zato se mi v pastoralni ni zdelo najbolj smiselno začeti delati z mladimi animatorji in z otroki, ampak z mladimi odraslimi in odraslimi, tudi starejšimi, in jim omogočiti, da so lahko resnično zaživelj svojo vero. Ti so lahko sedaj zgled mladim. Neskončno veliko je vredno, če ima mladi odrasli ob sebi zgled ljudi, ki so sposobni iti na kolena. Saj vidi župnika, a po njihovi logiki je to župnikova dolžnost, on je 'plačanec'. Ko pa vidijo sovrstnike, druge mlade, poročene ljudi, ki tako živijo svojo vero, je to resničen zgled.

Mladim torej odprimo vrata, omogočimo, pripravimo prostor, da se ne bomo samo pretvarjali, da so dobrodošli. Nanje moramo gledati ne kot na tiste, ki imajo pravico priti

v Cerkev, ampak kot na tiste, ki v Cerkvi SO. Oni nimajo pravice priti v Cerkev, oni morajo biti v Cerkvi! Naravno je, da so tu; če njih ni, ni Cerkve! Res pa je na nas odgovornost, da jim pomagamo rasti.

Že na prejšnji župniji si pričel z načinom pastoralnega dela, ki je nekoliko drugačen od klasičnega, in pri tem ste v vaši pastoralni zvezi zelo uspešni. Nam lahko poveš več o tem modelu in ali morda vidiš tudi v sinodi o mladih priložnost za pomoč pri vašem načinu dela?

Duhovniki imamo pri svojem pastoralnem delu pravzaprav zelo svobodne roke in to, kar delamo v pastoralni zvezi, ni bistveno drugačno, res pa je sprememba. Nisem bil sam v tem, ko smo začeli, ampak nas je bilo kar nekaj, ki smo gledali v isto smer. Imel sem tudi srečo, da sem bil v veliko skupnostih, ki so mi dale širino: srečal sem se s skavti, kjer sem dobil gotovo najkvalitetnejša izobraževanja o timskem delu in načrtovanjih pastore, nato s skupnostjo Iskreni, pa DiŽ, Vera in luč ... Župnija pokriva vsa ta področja in srečo imam, da sem vse te 'borilne veščine', ki sem jih pridobil, lahko združil in uporabil na pastoralnem področju. Imel sem tudi srečo, da je že prejšnji župnik v Zrečah dobro zastavil stvari in poskušal s skupinami in da smo lahko lepo nadaljevali. Tam je bila tudi dobra duhovna podpora, saj je v župniji dom duhovnih vaj. Predvsem pa smo imeli veliko sodelavcev, kar se mi je zdela najboljša perspektiva. V Zrečah sem se učil vključevati sodelavce, sedaj pa vidim, da je to edina pot, pa ne zaradi krize, ampak zato, ker je to življenje!

Pri tem delu pa je bilo seveda tudi veliko padcev, križev, molitve, posta, izkušenj, dogovarjanj s škofi ... Dilema, ki se je pojavila že v Zrečah, je bila v dvomu, zakaj se lotevamo več področij. Ravno zato, ker je vse med sabo povezano; če se želim ukvarjati s pastoralo mladih, se moram dotakniti področja pastore staršev, če se lotim tega, je to že pastore odraslih ... Ne morem zdraviti samo lističa na drevesu, ampak moram negovati celotno drevo od korenin naprej. In papeževo delo

vidim ravno na ta način. Vedno je pa tako, da kjer se začnejo spremembe, teče tudi kri, in premagati smo morali veliko dvomov, preizkušenj, sprejeti lastne omejitve, strahove, negotovosti. Pri svojem delu smo naredili ogromno napak, ki smo jih priznali in ki jih lahko tudi poimenujemo. Pod noge nam je priletelo tudi veliko pritožb, anonimk, kar je popolnoma naravno, ker vsaka sprememba to povzroči. V tujini sem slišal definicije, kako bomo vedeli, da dobro delamo: nabirke bodo manjše, prihajale bodo pritožbe ... in vse to se je dogajalo. A če je stvar resnična in dobra, se stvari sčasoma obrnejo na bolje.

V Slovenj Gradcu je področje še večje in lahko sem hvaležen – v redu je! Po dvajsetih letih svojega pastoralnega dela vidim, da je to najboljša stvar, kar se jih je zgodilo.

Ideja se je rodila, ko sva bila s kolegom sosednjim župnikom vsak zase in sva ugotovila, da si lahko pomagava, ter sva začela skupaj snovati ideje. Vizijo je imel škof Turnšek, ki je dal pobudo in tudi stal za našim delom. Zelo pomembna je seveda ekipa duhovnikov, ki morajo biti res ekipa. Prednost tega je, da jaz nisem za vse in sobrat me pokrije, jaz pa njega. Z njim pridobim, in če je na nekem področju močan, mi ni konkurenca, temveč sem z njim boljši.

V pastoralni zvezi smo trije duhovniki, dva živiva tu, en pa prihaja – on pokriva gospodarsko področje, za kar sem najprej prosil, da prevzame nekdo drug, ki je na tem področju močan. Na začetku se mi je gospodarstvo zdelo nujno zlo, a sedaj vidim, da je tudi gospodarski vidik pomemben, le v novem konceptu – da stvari služijo življenju. Za nas so cerkve svetišča in le, če so to, služijo svojemu namenu. Da bi pa jaz postajal zgodovinar, kustos, psiholog, terapevt ... ne, hvala! Nič od tega nisem in ne bom, saj za to nisem bil poklican.

Zgled smo šli iskat tudi v tujino; sam sem bil v Lateranu na izobraževanju, lani smo bili v Kanadi, letos Birminghamu ... Učimo se od katoličanov, pa tudi od bratov protestantov, pravoslavnikov. Upamo, da bo še kje pri nas nastal

kak podoben model, kot že marsikje nastaja kaj lepega, in da si bomo lahko delili izkušnje.

Kako pa spraviti črke v življenje? Kako preprečiti, da ne bo dokument sinode o mladih še en papir, ki bo zasedal mesto na polici, ne bo pa zaživel v župnijah?

Dokument *Pridite in poglejte* (PiP) je meni zelo pomagal, saj je bil po mojem mnenju prvi dokument v Cerkvi na Slovenskem, ki je bil realen. Mirno lahko rečem, da je veliko dal in pomagal v naši pastoralni zvezi. A sam PiP mi čisto nič ne koristi, če pa ga zaužijem, prevedem v svoje življenje, lahko zaživi.

In pri zadnji sinodi me miri to, da to ni sinoda o mladih, ampak je sinoda skupaj z mladimi; ne bi bilo prav, da bi bila to sinoda mladih, kar bi bilo lažno, pretirano, saj v glavnem razpravljamo odrasli, a prav je, da tudi mladi 'igrajo'. Toda vse to je še precej na teoretični ravni, saj mlade znamo hitro ukalupiti: mlade imam rad, a takšne, kot si jih jaz predstavljam in želim, mladost pa je nepredvidljiva, a živa.

Prednost dokumenta pa je v tem, da lahko odpre neka vrata, ki jih nima nihče od nas pravice zapreti (npr. če bi dokument predpisal, da bomo od sedaj naprej 20 % financ namenjali za izobraževanje mladih, ne moremo mimo tega ...). Če pridemo skupaj z mladimi do takšnih postavk, ki so neke vrste dogme, pa lahko zelo, zelo koristijo. Ne prinašajo življenja, ga pa omogočajo, če tja stopijo mladi.

Nečesa pa se moramo zavedati tako na ravni celotne Cerkve na Slovenskem kot v župnijah, ko govorimo o mladih, otrocih po krstu, itd. – da moramo govoriti o procesih in ne o 'enem letu'. Npr. sedaj govorimo o pokrstni pastoralni in si predstavljamo, da bo eno leto posvečanja tej temi dovolj. Potrebovali bomo nekaj let, da bodo vidni prvi sadovi! Življenje teče samo od sebe in nekatere stvari se spontano in vzporedno dogajajo, ne moremo pa imeti množice prioritet. Ko se lotimo ene stvari – in treba je temeljito pristopati – je potrebno vključiti vse dejavnike,

vse prisotne. Če torej na župniji rečemo, da so mladi prioriteta, morajo biti v to vključene vse molitvene skupine, vsi finančniki, vsi župnijski sodelavci do zadnjega pevca ..., sicer ni res, kar trdimo, in bo čez nekaj dni vse enako, kot je bilo! Dokumenti nam pri tem lahko koristijo, je pa res, da se lahko ne strinjam z dokumentom in mi nihče nič ne more.

Prednost je, da imamo škofa, ki je za ‚stvar‘ navdušen, velika prednost so lahko usmeritve srečevanj duhovnikov. Prednost je tudi, da smo že precej opolnomočili sodelavce in njih lahko navdušimo nad sporočilom sinode. A morda bo potrebna še kakšna ‚kriza‘, ki nas bo potisnila v spremembo, ker bi še kar želeli ohranjati status quo. Imamo pa veliko dobronamernih duhovnikov, četudi je povprečna starost kar visoka, a to ni ovira, ker tu šteje mladost srca. Moj sožupnik je starejši od mene, a naši mladi ga doživljajo kot zelo mladega človeka in so ga takoj sprejeli zaradi njegove drže. Marsičesa novega ne pozna, a to za mlade sploh ni ovira, ker se v stiku mladih in njega življenje srečuje z življenjem. To lahko uporabimo kot potencial – kdo je v Cerkvi najbolj množična populacija? Mladi upokojenci! Tu je možnost čudovitega srečevanja v projektih in nastanejo lahko neverjetni mostovi, toda zastaviti je potrebno dober koncept. Če govorimo o mladih, si ne predstavljajmo balončka za sebe, ampak naj bodo živ dejavnik, prepleten s celoto, svojo družino, starimi starši ...

Mladi in odgovornost – pripravljalni dokument sinode je govoril o soodgovornosti mladih. Kje vidiš možnosti, da bo sinoda lahko to postavila v življenje?

Vidim nevarnost, da bomo prelagali odgovornost. Konkretno se to pokaže tako, da to, za kar sem jaz odgovoren, preložim na mlade, kar pa je neodgovorno in nepošteno. Druga nevarnost pa je ta: sam vidim, da mladi, ki sprejmejo neko odgovornost in so bili vanjo uvedeni in vzgojeni, so prisotni, ostanejo, sprejmejo odgovornost, tudi krivdo, če je potrebno. Vidim pa, da jih včasih prehitro obremenimo, na njih preložimo tisto, česar mi ne zmoremo, kar pa je nesmisel. To ni princip

subsidiarnosti, ampak način nemoči; morali bi ga opremiti, da bo lahko prevzel nalogo, in ga potem spremljati!

V svojem okolju sem videl, da mladinske skupine niso več živele, a mladi, ki smo jim zaupali odgovornost, nalogo in bili ob njih, so pokazali veliko več odzivnosti. V pastoralni zvezi sem pogosto slišal, da veliko časa posvetim mladim, celo kot očitek, in zato smo naredili analizo. Ugotovili smo, da izredno malo časa posvečamo mladim, največ pa pravzaprav družinam, osnovnošolskim otrokom, zakoncem in drugim odraslim. Res pa je, da so v tistem času, ki ga posvečamo mladim, le-ti najbolj dojemljivi, odzivni in zato ukvarjanje z njimi deluje tako učinkovito. Ko smo začeli pregledovati, v katerih aktivnostih so mladi navzoči, pa smo spoznali, da so izredno vpeti v delo župnije in tudi preveč obremenjeni. Varujejo otroke, ko imajo zakonci duhovne vaje, pripravljajo počitnice za otroke, pomagajo pri organizaciji dejavnosti za odrasle ... V vseh projektih so vključeni mladi, zato imamo občutek, da imamo aktivnosti za mlade, a oni so tu, da služijo! Glede odgovornosti je zato potrebno biti zelo previden, ker od mladih hitro zahtevamo preveč. So pa mladi v služenju veliko bolj odprti za Kristusa, a ne sme biti samo služenje, to bi bilo nepošteno! Tudi mi v pastoralni zvezi bomo morali več razmišljati o mladih v zvezi z dogodki dihanja, praznovanja.

Kako si mlade vključil v pripravo na sinodo?

Tu se ne morem pohvaliti; že pri anketi se je zatikalo. Imel sem precej slabo izkušnjo z anketo ob sinodi o družini. Sam sem jo reševal eno uro in na nekatera vprašanja sploh nisem znal odgovoriti, ko pa sem jo razposlal zakoncem, so mi rekli: »Pa saj nismo nič razumeli!« Takrat smo ostajali v visoki teološki govorici, ki je sama sebi namen in je dala občutek, da odgovore že tako ali tako poznamo, da pa vprašanja še formalno razpošljimo naokoli.

Jaz nisem nosilec mladinske pastorale, ampak smo ekipa. Sem duhovni spremljevalec. Imamo stroge mandatne dobe, kar pomeni, da ko zaključim službo, ne izstopim,

ampak stopim nazaj v proces. Tako postaja tudi vedno več mladih kompetentnih za vodenje; zaradi tega velikokrat ni čisto po moje in pogosto se tudi izkaže, da je bilo dobro, da ni bilo po moje. Tako smo tudi pri delu za sinodo delali kot ekipa.

Simon, hvala za tvoj odziv. Dragoceno nam je, da smo slišali glas ,s terena', da lahko začutimo,

kako sinoda ni samo sinoda tistih, ki so sedeli v Vatikanu, ampak tudi sinoda vsake odročne župnije, ki se trudi slediti Kristusu!

V tolažbo mi je in sem trdno prepričan, da ta sinoda ni bila sklicana zato, da bi pametovali, ampak iz potrebe Cerkve zaradi ljubezni do sleherne župnije, do zadnjega mladega, ki mu utripa srce. Prepričan sem v dobronamernost papeža, škofov in mladih!

Predromanski nakit

